

DE BESCHERMING VAN KINDEREN EN KWETSBARE VOLWASSENEN TEGEN MISBRUIK

PROMULGATIE

Dit document, getiteld 'DE BESCHERMING VAN KINDEREN EN KWETSBARE VOLWASSENEN TEGEN MISBRUIK', wordt hierbij afgekondigd door het generaal bestuur van de congregatie. Het dient in zijn geheel te worden geïmplementeerd in alle delen van de congregatie en op alle plaatsen waar de congregatie haar zending vervult.

De congregatie betreurt en veroordeelt ieder geval van misbruik ten eerste, in het bijzonder wanneer dergelijke gevallen werden of zijn gepleegd door personen die een band hebben met de congregatie en wenst daarvoor haar verontschuldigen aan te bieden. De congregatie roept allen die betrokken zijn bij de congregatie en haar werking, in welke hoedanigheid ook, op om stil te staan bij de caritas die deel uitmaakt van het charisma van de congregatie en die onze manier van omgaan met elkaar en onze medemensen dient te doordringen.

In geen enkel mogelijk geval kan een misplaatste bezorgdheid voor de 'naam' van de congregatie of haar zending het achterhouden van kennis van of een redelijk vermoeden van het bestaan van misbruik van welke aard dan ook rechtvaardigen.

Elke persoon verbonden met de congregatie en haar zending dient elke vorm van misbruik te beschouwen als een misdaad tegen de mens waartegen moet worden opgetreden (1) te allen tijde, volgens de regels van het burgerlijk recht van het land waarin het geval zich voordoet, (2) te allen tijde, volgens de normen van het kerkelijk recht, en (3) te allen tijde, het charisma van de congregatie indachtig. Het is van belang voor onze congregatie om binnen elke land vertrouwd te zijn met de bepalingen van het burgerlijk recht, de richtlijnen van de lokale Kerk, vertegenwoordigd door de hoogste gezagsdragers, en van de lokale conferentie van religieuzen als vertegenwoordigers van de religieuze congregaties.

1. ALGEMENE VISIE

Respect voor de menselijke waardigheid – inspiratie van de Stichter

Het authentieke respect voor ieder mens is primordiaal. Bij het oprichten van onze congregatie gaf onze Stichter, kanunnik Petrus Jozef Triest, aan iedere broeder de taak mee een diep respect te hebben voor iedere persoon als mens, als medemens. Dit geldt ook voor iedereen in de diensten en de scholen van de Broeders van Liefde. Als toegewijd christen wordt volgens kanunnik Triest de waardigheid in ieder van ons enorm versterkt door het feit dat wij broeders en zusters zijn in Christus en zonen en dochters van God. Er wordt een omgeving gecreëerd die bijdraagt tot de preventie van misbruik waarin respect voor de menselijke waardigheid en bevordering van de levenskwaliteit door de kwaliteit van relaties kernwaarden zijn.

Misbruik – Een schending van het charisma

Misbruik van een persoon, of dit nu seksueel, emotioneel, fysiek, financieel of van om het even welke aard is, is een verafschuwing voor zij die zich op een oprechte manier inzetten voor de missie van de congregatie van de Broeders van Liefde volgens de inspiratie van de Stichter. Ieder geval van misbruik is een grove schending van het charisma van de Broeders van Liefde waarvan de essentie is dat, doorheen onze liefde, we Gods liefde kenbaar willen maken aan alle mensen. Misbruik, van welke aard dan ook, is absoluut strijdig met onze missie om Gods liefde kenbaar te maken. Het is in feite een verloochening van Gods liefde. Kanunnik Triest wees op de positieve kracht van ware liefde en haar vermogen om elk van ons te bewegen tot een grotere zelfkennis. Hij vestigde eveneens de aandacht op het feit dat ware liefde ons grootste dingen kan laten doen voor anderen. Wij kunnen niet toelaten dat de verloochening van ware liefde ons zou beletten om te zorgen voor de vreugde van positieve en kwaliteitsvolle relaties in het leven van hen die we dienen in onze missie. Om dit doel te bereiken, dienen we op een proactieve manier een omgeving te creëren die veilig is en waarin kwaliteitsvolle relaties zich kunnen ontwikkelen en volledig tot ontplooiing kunnen komen.

Daartoe zullen richtlijnen, die betrekking hebben op de meest optimale handelswijze en die de nodige eerbied voor de lokale culturele context in acht nemen, worden opgesteld in elke regio binnen de congregatie. Deze richtlijnen zullen worden besproken tijdens periodieke vergaderingen van regionale afgevaardigden of aangewezen personen en deskundige adviseurs.

2. SEKSUEEL MISBRUIK – ONVERENIGBAAR MET DE CONTEXT VAN HET GEBOD VAN CHRISTUS OM ELKAAR LIEF TE HEBBEN.

Om seksueel misbruik, wat absoluut onverenigbaar is met de context van het gebod van Christus om elkaar lief te hebben, te voorkomen, vereist het generaal bestuur dat de leden van de congregatie en al degenen die geëngageerd zijn in of verbonden zijn met de missie van de congregatie actief streven naar een hoger niveau van emotionele intelligentie en maturiteit. Dit kan enkel worden bereikt door een zorgvuldige selectie en evaluatie van kandidaten voor alle functies binnen de congregatie en haar missie en door een gepaste vorming, blijvende opvolging en een regelmatige evaluatie. Omwille van de centrale rol die seksualiteit speelt in de groei en ontwikkeling van de menselijke familie is deze zeer krachtig en dient deze volledig te worden geïntegreerd in de levenssituatie van ieder mens volgens de rol die hij of zij in het leven heeft gekozen.

Om dit doel te bereiken, dient iedere regio binnen de congregatie erop toe te zien dat er gepaste en geschikte doorlichtingsprocedures voorhanden zijn voor kandidaten die lid willen worden van de congregatie en voor medewerkers en vrijwilligers die zich ten dienste willen stellen van de missie. Deze procedures dienen voldoende solide en vakkundig te zijn om ervoor te zorgen dat kandidaten, medewerkers en vrijwilligers op een adequate manier worden opgevolgd, in iedere fase van hun aanstelling in en verwezenlijking van de missie van de congregatie. Deze procedures dienen eveneens het burgerlijk recht te omvatten van het land waarin ze worden geïmplementeerd en rekening te houden met de privacy van het individu. Zij zullen worden besproken tijdens periodieke vergaderingen van regionale afgevaardigden of aangewezen personen en deskundige adviseurs. Bovendien zal de congregatie actief werken aan een cultuur waarin communicatie wordt bevorderd en aangemoedigd en personen de mogelijkheden worden geboden om een gepaste houding te ontwikkelen en om zaken aan te kaarten die moeilijk kunnen liggen.

3. DE STRUCTUREN WAARLANGS GEZAG WORDT UITGEOEFEND ZIJN BELANGRIJK

Naar het voorbeeld van St.-Vincentius a Paulo benadrukte onze Stichter het belang van een degelijke en evenwichtige uitoefening van gezag in zowel de religieuze gemeenschappen als in de manier waarop de missie voor zij die we dienen wordt georganiseerd. Misbruik van gezag is de absolute antithese van het ideaal dat St.-Vincentius a Paulo ons heeft meegegeven wanneer hij stelt dat wij de armen moeten beschouwen als de 'iconen van Christus' en dienen als 'onze meesters'. Op het moment dat iemand de passie voor macht binnenlaat en het leven laat beheersen, dreigt deze persoon het onvoorwaardelijke respect voor de waardigheid van ande-

ren te verliezen en loopt hij of zij het risico zich in te laten met een of andere vorm van misbruik.

Richtlijnen die o.a. aangeven wat gepast gedrag en een gepaste uitoefening van gezag inhoudt en wat niet, met inbegrip van definities van verschillende soorten misbruik, dienen te worden opgesteld en geïmplementeerd in elke regio van de congregatie, te worden opgevolgd door de afgevaardigden/aangewezene personen (zoals hierna gedefinieerd) en te worden besproken en overwogen tijdens de vergaderingen van de algemene adviesraad.

De structuren voor de uitoefening van gezag in onze religieuze gemeenschappen en de maatregelen die we hebben ingesteld voor de juiste uitoefening van gezag in de leiding en het beheer van de missie van de congregatie dienen formeel en op een regelmatige basis te worden opgevolgd om ervoor te zorgen dat deze volledig geschikt zijn met betrekking tot het beoogde doel en in overeenstemming zijn met de inspiratie van de Stichter.

De conclusies die worden bekomen na het opvolgen dienen deel uit te maken van een jaarlijks rapport opgemaakt door elke regio van de congregatie en voorgelegd aan het generaal bestuur.

4. PERSOONSGERICHTE HULP DEEL VAN DE PREVENTIESTRATEGIE

De congregatie biedt hulp aan op tal van vlakken: het sociale, de gezondheidszorg, onderwijs, ontwikkeling en andere, aan kinderen, volwassenen en hun families in verschillende landen over heel de wereld. Gezien de congregatie medewerkers wil opleiden en vormen, en omstandigheden creëren waarin seksueel gedrag kan worden besproken, dient er evenveel aandacht te worden besteed aan de ontwikkeling van cliënten. Wanneer we onze missie verwezenlijken, moeten we het belang inzien van het creëren van een omgeving die veilig is en bijdraagt tot de preventie van misbruik. Veel mensen die we begeleiden, bevinden zich in een kwetsbare positie omwille van tal van redenen en het is van vitaal belang dat ze de nodige aandacht krijgen om ervoor te zorgen dat ze worden gewaardeerd en gerespecteerd in ieder opzicht. Onze hulp en begeleiding dienen persoonsgericht te zijn en gevestigd op resultaten die de ambities, verwachtingen, dromen en het potentieel van het individu in acht nemen. Het luisterend oor van de broeder, de begeleider en iedereen die deel uitmaakt van de missie is cruciaal en dient centraal te staan in de manier waarop onze congregatie functioneert en de missie wordt georganiseerd. We zouden een oprecht luisterende houding moeten aannemen en de nodige aandacht hebben voor de emotionele en sociale noden van het individu dat we proberen te begeleiden. Tevens moeten we leren uit het verleden en onze inspanningen verbeteren wanneer we steun bieden aan hen die aan onze zorg zijn toevertrouwd.

Het generaal bestuur eist dat in elke regio van de congregatie waar de missie wordt verwezenlijkt de hulp en begeleiding persoonsgericht dient te zijn met de focus op de rol van het individu dat wordt geholpen en begeleid, en de familie. Advocacy en self-advocacy (beschikking en zelfbeschikking) moeten worden bevorderd en de missie dient zich te engageren tot het schenken van de nodige aandacht voor individuele, emotionele en sociale noden en ambities.

5. FORMELE STRATEGIEËN IN DE PREVENTIE VAN MISBRUIK

De preventie van iedere vorm van misbruik is een topprioriteit voor het generaal bestuur van de congregatie en voor al haar regio's en missies.

Daartoe vereist het generaal bestuur van ieder land waar de congregatie aanwezig is of waar zij een missie verwezenlijkt, dat het structuren, reglementeringen en richtlijnen instelt om de preventie van iedere vorm van misbruik te garanderen. Een aangepaste opleiding moet worden aangeboden aan alle betrokkenen. De verantwoordelijkheid om erop toe te zien dat dit alles ten uitvoer wordt gebracht, ligt bij de personen die werden aangeduid om de leiding te nemen over de missie in elk land. In hun taak dienen deze personen te worden bijgestaan door de regionale overste en de regionale raad, die, indien noodzakelijk, bijkomende deskundige steun zal vragen van de generale overste en de generale raad.

Als wezenlijk onderdeel van onze strategie is het van vitaal belang dat we onderkennen dat ondanks onze uiterste inspanningen er nog steeds de mogelijkheid bestaat dat één of meerdere personen op één of meerdere locaties binnen de congregatie en/of haar missie zich effectief schuldig maakt/maken aan misbruik. Het is bovendien zeer waarschijnlijk dat ondanks een grondige doorlichting van bepaalde individuen die ongeschikt zouden zijn voor de rol die zij vervullen en bij wie er een neiging tot misbruik bestaat momenteel aanwezig zijn in één of meerdere plaatsen binnen de congregatie en/of haar missie. Daarom dienen de structuren, reglementeringen en richtlijnen, voorzien in elk land, duidelijk de nood aan waakzaamheid in de detectie van gevallen van misbruik en een adequate behandeling ervan te behelzen.

Gevallen van misbruik aanpakken

Om gevallen van misbruik op een correcte manier aan te pakken, is het noodzakelijk dat we:

1. erop toezien dat de vermeende misbruikte persoon en anderen die zouden gevaar lopen veilig zijn en zo nodig een gepaste behandeling krijgen.
2. erop toezien dat voor zowel slachtoffer als dader de principes van het recht en van de caritas ten volle worden gerespecteerd, in overeenstemming met het burgerlijk recht van het land waar het misbruik plaatsvindt en in conformi-

- feit met het kerkelijk recht, en het charisma van de congregatie indachtig.
3. in lopende gevallen, alle relevante informatie verzamelen en voorleggen aan de afgevaardigde/aangewezen persoon die overleg zal plegen met aangewezen deskundigen.
 4. indien het voorval plaatsvond in het verleden, onmiddellijk antwoorden op een gemaakte beschuldiging, luisteren naar het verhaal van het slachtoffer en gepaste steun voorzien.
 5. te allen tijde nastreven om de slachtoffers en zij die werden getroffen door het misbruik op weg te helpen naar genezing.

Alle bovenstaande vereisten dienen te worden vastgelegd in de procedures die worden toegepast in alle regio's van de congregatie. De noodzaak om alle aspecten van de situatie van het slachtoffer te behandelen is vaststaand en dient met veel aandrang en betrokkenheid te worden behartigd. Het is echter evenzeer van belang dat alle aspecten van de situatie van de dader worden behartigd. Een eerste doel zal zijn de preventie van een herhaling van abusief gedrag. Als congregatie is het onze kernopdracht te werken met mensen die in de marge terecht dreigen te komen, ongeacht de manier waarop deze marginaliteit tot stand komt, daarom moeten we ons ook blijven engageren in de behandeling van de dader. Aangezien de dader nog steeds een medemens is, mogen we ons geloof in de kracht van de liefdevolle vergeving of de hoop op verlossing en vernieuwing nooit opgeven, steeds denkend aan het feit dat we de veiligheid van kwetsbare personen nooit in gevaar brengen.

Ieder die op een ernstige manier betrokken is bij gevallen van misbruik is zich bewust van de ongelofelijke complicaties en moeilijkheden die deze met zich meebrengen, voornamelijk bij een initiële verwerking van beschuldigingen, of deze nu behandeld worden door burgerlijke instanties of gelijk welke andere partij. Het lijkt soms onmogelijk om een weg te vinden die billijk en rechtvaardig is te midden van een gecompliceerde reeks vragen. Er dient altijd een bereidheid te zijn om met veel zorg alle zijden van de situatie te bekijken en om toe te geven dat er een mogelijkheid bestaat dat er gedeeltelijk of in het geheel fouten zijn gemaakt.

Structuren ter preventie van misbruik binnen de congregatie en haar zending

De generale raad: zal het geregelde toezicht op naleving en de uitwisseling van informatie tussen de regio's steunen zodat iedereen van elkaar kan leren, elkaar kan aanmoedigen om gepast op te treden met het oog op de zorg voor anderen, de preventie van misbruik en de naleving van de wet.

De algemene adviesraad: Het generaal bestuur van de Broeders van Liefde richt een algemene adviesraad van deskundigen op.

Deze algemene adviesraad heeft als doel:

1. het generaal bestuur te adviseren in zaken van misbruik van kwetsbare personen door personen verbonden met de congregatie;
2. de uitwisseling van informatie tussen de verschillende regio's en juridische en culturele milieu's waar de congregatie aanwezig is te bevorderen;
3. op een regelmatige basis ontmoetingen met regionale afgevaardigden en vertegenwoordigers van het generaal bestuur te organiseren om het feitelijke en

juridische milieu waarin de regio's actief zijn te bespreken, de naleving van de wettelijke en canonieke vereisten op regionaal niveau te bespreken, en de initiatieven te bespreken die werden aangenomen door de regio's ter preventie en verhelping van problemen rond misbruik in overeenstemming met zowel het recht als de caritas.

Leden van de algemene adviesraad ('leden') hebben een adviserende en bevorderende rol en staan de congregatie bij in de uitvoering van haar missie om het charisma te beschermen, te ontwikkelen en te verdiepen, in relatie met de bescherming van kinderen en kwetsbare volwassenen tegen misbruik.

De algemene adviesraad brengt verslag uit aan de generale overste. Leden van de raad worden aangesteld door de generale overste. Lidmaatschap kan worden opgezegd naar zijn goeddunken en zonder opgaaf van reden, of voor welke reden ook. De relatie tussen de congregatie en haar instanties en de leden kan niet en zal niet worden opgevat als een tewerkstellingsovereenkomst.

Behoudens het feit dat zij leden van de algemene adviesraad zijn, dienen de leden hun activiteiten binnen de algemene adviesraad vertrouwelijk te houden en, tenzij anders opgedragen door de generale overste, geen details over hun werk bekend te maken aan derden of aan het publiek.

De generale overste zal een voorzitter aanduiden die de vergaderingen van de algemene adviesraad samenroept en voorziet. Dergelijke vergaderingen zullen plaatsvinden, zoals van tijd tot tijd kan worden vereist, op een tijdstip en een locatie zoals aangegeven in de convocatie, hetgeen mag gebeuren via e-mail of op een andere geschikte manier.

Ten minste één maal per jaar zal de algemene adviesraad samenkomen en een ontmoeting met de afgevaardigden van alle regio's binnen de congregatie organiseren.

De algemene adviesraad zal omvatten: één persoon die ten volle is verdiept in het charisma van de congregatie met een opmerkelijke interesse in de pastorale aspecten van de missie van de congregatie; een canonicus jurist en een burgerlijk jurist waarvan er minstens één volledig buiten de congregatie en haar missie staat; één persoon met een gevestigde staat van dienst in de behandeling van misbruikgevallen binnen de congregatie of in een andere, gelijkwaardige congregatie; één persoon met ervaring binnen één of meerdere professionele therapeutische aspecten van misbruik. Teneinde een ruim inzicht te bekomen van de besproken zaken zal de raad niet uitsluitend bestaan uit leden van hetzelfde geslacht. Er dient te worden opgemerkt dat een potentieel lid van de algemene adviesraad meer dan één van de gewenste elementen op het vlak van expertise of ervaring kan bezitten.

De regionale afgevaardigde: Iedere regionale overste stelt een regionale afgevaardigde aan die, samen met of namens de regionale overste, nauw zal samenwerken met de generale raad en, waar nodig, met de algemene adviesraad in alle zaken betreffende misbruik binnen de regio. Op verzoek kan de algemene adviesraad bijstand bieden om de geschiktheid van de voorgedragen kandidaat te bepalen en om ervoor te zorgen dat de afgevaardigde een gepaste vorming en verdere begeleiding krijgt.

De afgevaardigde binnen een regio dient op de hoogte te zijn van het burgerlijk recht in ieder land van de regio. Hij of zij dient eveneens op de hoogte te zijn van het kerkelijk recht en van de richtlijnen en initiatieven ingesteld door de lokale Kerk en de lokale conferentie van religieuzen. De afgevaardigde dient vertrouwd te zijn met de reglementeringen ingesteld door iedere wettelijke instantie in ieder land van de regio en deze toe te passen. De afgevaardigde zal als pleitbezorger optreden voor de beste handelswijze in ieder land binnen de regio waar de reglementeringen niet volledig zijn ingesteld.

De afgevaardigde zal erop toezien dat de regionale overste en zijn raad volledig op de hoogte zijn van het belang en de noodzaak voor de beste handelswijze in alle zaken betreffende misbruik. De afgevaardigde zal de implementering van de aangewezen structuren, reglementeringen en richtlijnen goedgekeurd door de generale raad bevorderen in ieder land binnen de regio. De afgevaardigde zal erop toezien dat de implementering regelmatig wordt opgevolgd en opgetekend, en dat de leden van de congregatie en iedereen die is verbonden met de congregatie en haar missie een adequate vorming ontvangen. De generale raad, bijgestaan door de algemene adviesraad, zal ervoor zorgen dat de afgevaardigde voldoende steun en begeleiding ontvangt om deze resultaten te bekomen.

De regionale overste kan in overleg met de afgevaardigde aangewezen personen aanstellen in verschillende delen van de regio om hem te helpen om zijn taak op een effectievere manier in te vullen. Waar aangewezen personen worden aangesteld, dienen zij een adequate vorming te ontvangen om ervoor te zorgen dat zij geheel competent zijn in het uitvoeren van hun taak namens de afgevaardigde in het gebied waarvoor zij werden aangesteld.

De afgevaardigde brengt verslag uit van alle misbruikincidenten waar hij/zij weet van heeft aan de regionale overste behalve wanneer deze de verwerking van een beschuldiging in gevaar zou brengen, in dat geval brengt de afgevaardigde de beschuldiging over aan de provinciale overste. De afgevaardigde zal samen met de regionale of provinciale overste beslissen of in het aanvangsstadium de zaak een vroegtijdige berichtgeving aan de generale raad duidelijk rechtvaardigt omwille van de ernst, of er overleg dient te worden gepleegd met experts om deskundig advies in te winnen.

Ten minste één maal per jaar zal de afgevaardigde een vergadering bijwonen die werd georganiseerd en samengeroepen door algemene adviesraad.

Tijdens een dergelijke vergadering legt de afgevaardigde het volgende voor:

1. Een rapport van het juridische en feitelijke milieu van iedere regio, met inbegrip van een gedetailleerd overzicht en beschrijving van de initiatieven die werden ontwikkeld door de kerkelijke hiërarchie om het misbruik aan te pakken en slachtoffers bij te staan. Dit rapport geeft minstens het volgende aan:

- voor ieder land waar de regio aanwezig is:
 - de relevante bepalingen van het dwingend burgerlijk recht met betrekking tot seksueel misbruik en wangedrag,
 - de wettelijke verplichtingen die van toepassing zijn op personen die op de hoogte zijn of weet hebben van (mogelijke) gevallen van seksueel misbruik, of die autoriteit uitoefenen op (mogelijke) daders,

- informatie over de van toepassing zijnde verjaringswetten, het van toepassing zijnde regime wat betreft burgerlijke aansprakelijkheid en aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad en de blootstelling van de congregatie en haar instellingen in dit opzicht;

- voor de gehele regio, een overzicht van de activiteiten en de aanwezigheid van de congregatie in de regio;

- voor ieder land, en voor zover deze informatie beschikbaar is, geanonimiseerde statistische informatie met betrekking tot het aantal gemelde gevallen van seksueel misbruik (i) binnen de regio, (ii) binnen de Kerk (d.w.z. gepleegd door religieuzen), en (iii) binnen de congregatie en haar instellingen;

- voor ieder land, informatie met betrekking tot initiatieven die werden ontwikkeld en richtlijnen die ten uitvoer werden gelegd door de lokale Kerk;

- alle mogelijke informatie die de afgevaardigde relevant acht in dit opzicht.

2. Een nalevingsrapport dat minstens het volgende omvat:

- voor ieder land, een bondige, geanonimiseerde omschrijving van elk geval van seksueel misbruik dat werd gemeld in het voorgaande jaar en dat in verband staat met de congregatie, met inbegrip van een bondige, geanonimiseerde beschrijving van de manier waarop het rapport werd behandeld en welke stappen er werden ondernomen naar de slachtoffers of vermeende slachtoffers en naar de daders of vermeende daders;

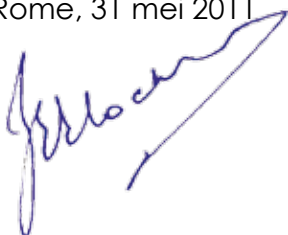
- voor ieder land, een overzicht van de algemene initiatieven die in de praktijk werden gebracht in dit opzicht, met inbegrip van een beschrijving van vormingsinitiatieven en doorlichtingsprocedures, van de richtlijnen, het beleid en de directieven voor de beste handelswijze die van kracht zijn, en van de preventieve maatregelen die werden genomen;

- een rapport van de manier waarop de regio meewerkt met de plaatselijke autoriteiten, de lokale Kerk en de conferentie van religieuzen in de behandeling van deze problematiek.

Deze rapporten zullen beschikbaar worden gesteld aan de algemene adviesraad, minstens één maand voor de vergadering waarbij de rapporten zullen worden besproken.

Goedgekeurd door de generale raad van de Broeders van Liefde,

Rome, 31 mei 2011

Br. René Stockman
Generale Overste
Broeders van Liefde

**Rondzendbrief
om de bisschoppenconferenties te helpen richtlijnen op te stellen
voor de behandeling van gevallen van seksueel misbruik van minderjarigen
door clerici**

Het behoort tot de belangrijke verantwoordelijkheden van een diocesane bisschop met het oog op het verzekeren van het algemeen welzijn van de gelovigen en in het bijzonder het beschermen van kinderen en jeugdigen op eventuele gevallen van seksueel misbruik van minderjarigen door clerici in zijn bisdom adequaat te reageren. Dit houdt zowel het vastleggen van passende procedures in om de slachtoffers van dergelijke misbruiken bij te staan, als ook de bewustzijnsvorming van de kerkelijke gemeenschap, wat de bescherming van minderjarigen betreft. Daarbij dient men voor een juiste toepassing van het desbetreffende canoniek recht zorg te dragen; tegelijkertijd dient men de overeenkomstige voorschriften van de civiele rechtspraak in acht te nemen.

I Algemene aspecten

a. De slachtoffers van seksueel misbruik

De Kerk moet in de persoon van de bisschop of iemand die daartoe van hem de opdracht heeft gekregen, de bereidheid tonen te luisteren naar de slachtoffers en hun verwanten en te zorgen voor hun pastorale en psychologische bijstand. In de loop van zijn pastorale reizen heeft paus Benedictus XVI door zijn bereidheid slachtoffers van seksueel misbruik te ontmoeten en naar hen te luisteren een bijzonder belangrijk voorbeeld gegeven. Naar aanleiding van deze ontmoetingen heeft zich de Heilige Vader in bewoordingen van medeleven en bemoediging tot de slachtoffers gericht, evenals in zijn herderlijk schrijven aan de katholieken van Ierland (nr. 6): “U hebt verschrikkelijk geleden en dat spijt mij werkelijk. Ik weet dat niets het kwaad ongedaan kan maken. Uw vertrouwen is beschaamd en uw waardigheid geschonden”.

b. De bescherming van minderjarigen

In enkele landen werden op kerkelijk vlak preventieve opvoedingsprogramma's gestart, die een “veilige omgeving” voor minderjarigen moeten garanderen. Deze programma's trachten zowel de ouders, als ook hen die in de pastoraal en op school werkzaam zijn, te helpen om symptomen van seksueel misbruik te herkennen en passende maatregelen te treffen. Vaak hebben de genoemde programma's erkenning gekregen als een model voor hoe seksueel misbruik van minderjarigen in de huidige maatschappij effectief beperkt kan worden.

c. De vorming van toekomstige priesters en religieuzen

In 2002 zei paus Johannes Paulus II: “In het priesterschap en het religieuze leven is geen plaats voor iemand die jonge mensen kwaad zou kunnen doen”.¹ Deze woorden herinneren aan de specifieke verantwoordelijkheid van bisschoppen, hogere oversten en degenen die voor de vorming van toekomstige priesters en religieuzen zorg dragen. De desbetreffende aanwijzingen in de postsynodale apostolische exhortatie *Pastores dabo vobis*, evenals de instructies van de bevoegde

¹ Toespraak bij het interdicasteriaal treffen met de kardinalen en leidinggevende vertegenwoordigers van de bisschoppenconferentie van de USA, 23 april 2002, nr. 3.

dicasteries van de Heilige Stoel richten in toenemende mate de blik op het belang van een juiste verduidelijking van wat roeping betekent en een gezonde menselijke en geestelijke vorming van de kandidaten. Daarbij gaat het in het bijzonder erom dat de kandidaten de kuisheid en het celibaat van de clerici, evenals hun verantwoordelijkheid in het geestelijk vaderschap hoogachten en hun kennis van de desbetreffende voorschriften van de Kerk kunnen verdiepen. Preciezer aanwijzingen kunnen in de programma's van de opleidingen van de seminaries en de huizen waar vorming plaatsvindt, in ieder land, ieder instituut van gewijd leven en iedere gemeenschap van apostolisch leven door middel van de desbetreffende *Ratio institutionalis sacerdotatis* worden opgenomen.

Bovendien moet er bijzonder belang worden gehecht aan de vereiste uitwisseling van informatie; vooral in verband met de kandidaten voor het priesterambt of lidmaatschap van een orde die overgaan van het ene seminarie naar het andere, van het ene bisdom naar het andere of van een orde naar een bisdom.

d. De begeleiding van priesters

1. De bisschop heeft de plicht al zijn priesters als een vader en broeder te behandelen. Ook dient de bisschop met bijzondere aandacht zorg te dragen voor de permanente vorming van de priesters, vooral in de eerste jaren na de priesterwijding en daarbij te wijzen op het belang van het gebed en de wederzijdse ondersteuning in de priesterlijke gemeenschap. De priesters dienen over de schade die een clericus bij slachtoffers van seksueel misbruik aanricht, en over de eigen verantwoordelijkheid volgens kerkelijk en civiel recht te worden geïnformeerd. Ook zouden zij moeten worden geholpen symptomen van een eventueel misbruik van minderjarigen te herkennen, door wie dat ook is begaan

2. De bisschoppen moeten bij de behandeling van mogelijke gevallen van seksueel misbruik die hun worden gemeld, al het mogelijke te doen met inachtneming van de canonieke en civiele voorschriften.

3. Tot het tegengestelde is bewezen, wordt de aangeklaagde clericus onschuldig. Als voorzorgsmaatregel kan de bisschop echter het uitoefenen van het priesterambt beperken, totdat de beschuldigingen zijn opgehelderd. In het geval dat een clericus ten onrechte is beschuldigd, dient men alles te ondernemen om hem te rehabiliteren.

e. De samenwerking met de burgerlijke autoriteiten

Het seksueel misbruiken van een minderjarige is niet alleen een strafbaar feit, maar ook een misdaad die civielrechtelijk wordt vervolgd. Hoewel de betrekkingen met de burgerlijke autoriteiten in de landen afzonderlijk verschillend zijn, is het toch belangrijk met de bevoegde instanties samen te werken met inachtneming van de betreffende bevoegdheden. In het bijzonder dient men te letten op de civiele juridische bepalingen betreffende de plicht tot aangifte voor dergelijke misdaden, echter behoudens het *forum internum* van het sacrament van boete en verzoening. Vanzelfsprekend beperkt zich deze samenwerking niet slechts tot de door clerici begane misbruiken, maar bestaat bij delicten die religieuzen of leken die in kerkelijke instellingen werkzaam zijn, betreffen.

II. Een korte samenvatting van de vigerende kerkelijke wetgeving betreffende het delict van seksueel misbruik van minderjarigen door een clericus

Op 30 april 2001 heeft paus Johannes Paulus II het *Motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela* [SST] gepromulgeerd, waarmee het door een clericus begane

seksuele misbruik van een minderjarige onder de 18 jaar in de lijst van de *delicta graviora* werd opgenomen die zijn voorbehouden aan de Congregatie voor de Geloofsleer. De verjaringstermijn voor dit delict werd op 10 jaar vastgesteld, te beginnen vanaf het ogenblik dat de minderjarige het 18e levensjaar heeft voltooid. De bepalingen van het *Motu proprio* gelden voor clerici van de Latijnse Kerk, als ook voor die van de oosterse Kerken, voor de clerus over de hele wereld, als ook voor de reguliere clerus.

In 2003 verleende paus Johannes Paulus II de toenmalige prefect van de Congregatie voor de Geloofsleer, Jozef Ratzinger, enige bijzondere volmachten om een grotere flexibiliteit in het voeren van strafprocessen bij deze *delicta graviora* mogelijk te maken. Zo werd bijvoorbeeld de mogelijkheid geschapen een administratief strafproces te voeren of in bijzonder zware gevallen te vragen om wegzending uit de klerikale stand van de clerici *ex officio*. Deze volmachten werden in de door paus Benedictus XVI op 21 mei 2010 goedgekeurde bewerkte redactie van het *Motu proprio* opgenomen. In de nieuwe normen werd in het geval van seksueel misbruik van minderjarigen de verjaringstermijn, die met de voltooiing van het 18e levensjaar begint te lopen, op 20 jaar vastgesteld. In bijzondere gevallen kan de Congregatie voor de Geloofsleer eventueel van verjaring afwijken. In de herziene redactie van het *Motu proprio* werden ook uitdrukkelijk het kopen, bezitten en verspreiden van pedopornografisch materiaal gespecificeerd.

Voor de behandeling van gevallen van seksueel misbruik van minderjarigen zijn op de eerste plaats de bisschoppen en de hogere oversten verantwoordelijk. Wanneer een aangifte niet volledig onjuist blijkt te zijn, moet de bisschop, de hogere overste of iemand die van hen de opdracht heeft gekregen, een canonic onderzoek doen overeenkomstig can. 1717 *CIC*, resp. can. 1468 *CCEO*, evenals art. 16 *SST*.

Wanneer de beschuldiging geloofwaardig blijkt, moet de zaak worden doorverwezen naar de Congregatie voor de Geloofsleer. Na bestudering van de aangelegenheid zal de Congregatie voor de Geloofsleer de bisschop of de hogere overste aanwijzingen geven hoe nu verder dient te worden gehandeld. Tegelijkertijd zal zij behulpzaam zijn om te garanderen dat passende maatregelen worden genomen. Daarbij wordt zowel voor een juist proces voor de beschuldigde clericus gezorgd, waarbij het fundamentele recht op verdediging in acht wordt genomen, als ook het welzijn van de Kerk, inclusief het welzijn van het slachtoffer, wordt gewaarborgd. In dit verband moet eraan worden herinnerd dat het opleggen van een straf voor onbepaalde tijd, zoals bijvoorbeeld wegzending uit de clericale staat, normaal een gerechtelijk proces vereist. Naar canonic recht (vgl. can. 1342 *CIC*) kunnen de ordinarissen geen straffen voor onbepaalde tijd opleggen per buitenrechtelijk decreet. Daartoe moeten zij zich tot de Congregatie voor de Geloofsleer wenden, die het toekomt een definitief oordeel te vellen over de schuld en over een eventuele ongeschiktheid van de clericus voor de pastoraal en de overeenkomstige straf voor onbepaalde tijd op te leggen.

De canonieke maatregelen die worden toegepast ten opzichte van een clericus die schuldig is bevonden aan seksueel misbruik van een minderjarige, zijn in principe van tweeërlei aard:

1.) Maatregelen die het openlijk uitoefenen van het geestelijk ambt volledig of minstens in zoverre beperken dat een contact met minderjarigen wordt uitgesloten.

Deze maatregelen kunnen van een strafverordening (*praeceptum poenale*) worden voorzien.

2.) Kerkelijke straffen, waaronder de zwaarste de wegzending uit de clericale staat is. In enkele gevallen kan op verzoek van de clericus zelf de dispensatie van de verplichtingen van de klerikale stand, inclusief de celibaatsverplichting, *pro bono Ecclesiae* worden toegestaan.

Het vooronderzoek en het gehele proces moeten zo ten uitvoer worden gebracht dat de privé-sfeer van de betrokken personen wordt beschermd en aan hun goede naam aandacht wordt geschonken.

Indien zich geen belangrijke redenen ertegen verzetten, moet een beschuldigde clericus over de tegen hem ingediende aanklacht worden geïnformeerd om hem de gelegenheid te geven tot een stellingname, alvorens de zaak aan de Congregatie voor de Geloofsleer wordt gemeld. Het is aan de prudentie van de bisschop of de hogere overste te beslissen welke informatie tijdens het vooronderzoek aan de beschuldigde wordt doorgegeven.

Het komt de bisschop of de hogere overste toe voor het algemeen welzijn te zorgen en vast te stellen welke van de in can. 1722 *CIC*, resp. can. 1473 *CCEO* genoemde voorzorgsmaatregelen moeten worden genomen. Volgens art. 19 *SST* kan dat geschieden, zodra het vooronderzoek is begonnen.

Ten slotte dient het volgende te worden opgemerkt: wanneer een bisschoppenconferentie voornemens is bijzondere normen uit te vaardigen, moeten deze particuliere normen, onverlet de noodzakelijke goedkeuring door de Heilige Stoel, steeds als een aanvulling, echter niet als een vervanging van de wetgeving van de universele Kerk worden gezien. Derhalve moeten particuliere normen zowel met het *CIC*, resp. *CCEO* overeenstemmen, als ook met het *Motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela* (30 april 2001) in zijn bewerkte redactie van 21 mei 2010. In het geval dat een bisschoppenconferentie ertoe zou beslissen verplichtende normen uit te vaardigen, is het noodzakelijk bij de bevoegde dicasteries van de Romeinse Curie om de *recognitio* te vragen.

III. Aanwijzingen voor de ordinarissen inzake procesprocedures

De door de bisschoppenconferentie uitgewerkte richtlijnen dienen voor de diocesane bisschoppen en hogere oversten een hulp ter oriëntatie te zijn voor het geval dat dezen in kennis worden gesteld van mogelijke daden van seksueel misbruik van minderjarigen die door clerici in het gebied van hun jurisdictie zijn begaan. Dergelijke richtlijnen zouden derhalve de volgend gezichtspunten in aanmerking dienen te nemen:

a. Het gebruik van het begrip “seksueel misbruik van minderjarigen” moet met de definitie overeenkomen in art. 6 *SST* (“Het strafbaar feit tegen het zesde gebod, bedreven door een clericus met een minderjarige onder de 18 jaar”) en met de interpretatie en de rechtspraak van de Congregatie van de Geloofsleer en eveneens rekening houden met de wettelijke regelingen van het desbetreffende land.

b. De persoon die een strafbaar feit aangeeft, moet met respect worden behandeld. In de gevallen waarin seksueel misbruik met een delict tegen de heiligheid van het sacrament van boete en verzoening (art. 4 *SST*) is verbonden, heeft deze persoon

het recht om te eisen dat zijn naam niet wordt meegedeeld aan de beschuldigde priester (art. 14 SST).

c. De kerkelijke autoriteiten dienen zich ertoe te verplichten de slachtoffers pastorale en psychologische hulp aan te bieden.

d. Het onderzoek naar de beschuldigingen dient te worden verricht met passende inachtneming van het principe van de vertrouwelijkheid en de goede naam van de betrokken personen.

e. Wanneer geen zwaar wegende redenen zich ertegen verzetten, dient de beschuldigde clericus reeds in de fase van het vooronderzoek over de beschuldigingen te worden geïnformeerd en hem ook de gelegenheid te worden gegeven stelling daartoe te nemen.

f. De adviesbureaus- en commissies voor het toetsen en beoordelen van individuele gevallen, waarin hier en daar is voorzien, mogen het oordeel en de *potestas regiminis* van de individuele bisschoppen niet vervangen.

g. De richtlijnen moeten de civiele wetgeving in het gebied van de conferentie in acht nemen, in het bijzonder wat een eventuele plicht betreft om de autoriteiten in kennis te stellen.

h. Op ieder ogenblik van een disciplinair of strafproces dient de beschuldigde clericus een passend en voldoende levensonderhoud te worden gegarandeerd.

i. De terugkeer van een clericus naar de openbare zielzorg dient te worden uitgesloten, wanneer deze zorg een gevaar voor minderjarigen inhoudt of aanstoot geeft in de gemeenschap.

Slot

De door de bisschoppenconferenties uitgewerkte richtlijnen hebben ten doel minderjarigen te beschermen en de slachtoffers te helpen, ondersteuning en verzoening te vinden. Zij moeten bovendien duidelijk maken dat op de eerste plaats de bevoegde diocesane bisschop, resp. hogere overste voor de behandeling van delicten van seksueel misbruik van jongeren door clerici verantwoordelijk is. Ten slotte zullen de richtlijnen binnen de bisschoppenconferentie tot een uniforme aanpak leiden, die ertoe bijdraagt de inspanningen van de individuele bisschoppen ter bescherming van minderjarigen beter op elkaar af te stemmen.

Rome, Congregatie van de Geloofsleer, 3 mei 2011

William Kardinaal Levada
Prefect

+ Luis F. Ladaria, S.J.
Titulair bisschop van Thibica
Secretaris

Fratelli della Carità • Brothers of Charity

Frères de la Charité • Broeders van Liefde

General Administration • Casa Generalizia

Via Giambattista Pagano 35 | 00167 ROMA

info@fracarita.org • www.brothersofcharity.org